מודה אני בזה. מע"ג דקאמר מודה אני לאו משום דליהוי מתלמידי ב"ש דבפ"ק דינמות (דף טו.) בלרת הבת סבר כב"ה דקאמר (ה) תמיה אני מתי תבא לרת הבת לידי ואשיאנה והיינו כב"ה אלא אגב דשנה לעיל אלו ואלו מודיס תנא הכא מודה אני:

וממאי דר"ע היא. ומ"ת ואלא כמאן דאי כר"ע כ"ש דלר"ע נותן לזה מנה ולזה מנה וי"ל דהכי פי' ממאי דר"ע היא ומדינא דלמא לעולם ידי שמיס ומשני מדקאמר מודה ר"ע למאן מודה לאו לר"ע דאמר מדינא משלם לכל אחד ואחד ואמר ר"ע מדינא מניח ביניהס ומסתלק אבל לעולם ידי שמיס מודינא דמשלם לכל אחד ואחד וקאמר הא אוקימנא בנא לעולם ידי שמיס ומודה דקאמר ר"ע ה"פ כי היכי דאמרת בשמא ושמא משלם לכל אחד ואחד לעולם ידי שמיס הכי מודינא לך הכא: **ומי אמר רבא כל בשתי כריכות** ה"ל למידק והא אמר רבא כו'.

ומ"ת והא מתני' אייבי לעולם ידי שמיס וי"ל מדנקט במתני' דאמי נמי כר"ע אבין של אחד מכס משמע משום דהוי שמא ושמא אינו חייב אלא לעולם ידי שמיס דוקא כדמשמע לשון הודה (ב) הא הפקידו הן עלמן דמסתמא תבעי ליה והוה ליה ברי ושמא חייב אפי' מדינא אע"ג דלא עבד איסורא כיון דה"ל למידק דאי לאו הכי אמאי נקט אבין דאי לאורויי דאפי' בשמא ושמא חייב לעולם ידי שמיס זה אין נראה שום חידוש לר"ע ועוד דר"ע נמי אית לי' בהגוזל קמא (ב"ק דף קג: ושם) בלקח מחמשה בני אדם שמשלם לכל אחד ואחד ואע"ג דלא עבד איסורא ומדינא משלם דלעולם ידי שמיס אפילו ר"ע מודה שמשלם לכל אחד ואחד אע"ג דלא עבד איסורא דהא מתני' אוקמינן נמי כר"ע וקתני אבין של אחד מכס הפקיד לי מנה נותן לכל אחד ולהכי פריך והאמר רבא הכל מודיס כו' דאפי' לר"ע מניח ביניהס אע"ג דה"ל למידק כמו שאפרש משום דלא עביד איסורא וה"ה דבלא רבא ה"מ למיפרך מר"ע דאמר גבי מקח אע"ג דלא עבד איסורא משלם לכל אחד ואחד והתם אמר רבא דאפי' לר"ע מניח רועה ביניהס ומסתלק אלא דמיתא ליה למיפרך דרבא אדרבא:

והאמר רבא הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה. פרש"י זה עולה אחד וזה שני טלאים שמניח ביניהס ומסתלק והתם כשני כריכות מינהו אפי' הפקידו זה בפני זה דדבר הנראה מי הביא אחד ומי הביא שניס אבל במעות לא היה לו להבחין בין לרור גדול לרור קטן וקשה דמתני' מסתמא מיירי אפילו זה הפקיד מאתים בב' כיסין וזה מנה בכיס אחד יתו דלמא מיירי רבא בב' שהפקידו שני טלאים זה כחוש וזה שמן דהוי במעות דלא הוה ליה למידק אי נמי בשנים שהפקידו שני טלאים ומת אחד מהס וכל אחד אומר שהמת של חבירו דכי האי גוונא מיירי מתניתין דהתם בפרק שני דבכורות (דף יז: ושם) אלא יש לומר דאפי' הפקידו טלאים זה בפני זה הוה ליה למידק דלא שייך למימר אתון לא קפדיתון משום דלא יוכלו לתקן דאפי' הפקידו זה שלא בפני זה יראה חבירו הטלאים כשהולכים במרעה ושואל של מי הס אבל במעות שהיה יכול להפקיד שלא בפני חבירו יכול הנפקד לומר אתון לא קפדיתון כל שכן דלא הוה לי למידק: **שלא** מדעתו. לאו דוקא שלא מדעתו אלא לומר שלא בראייתו של רועה דהשתא לא הוה ליה למידק:

צווח מ"ד הלה צווח אבל שתיקה כהודאה ומ"ד הלה שותק שתיקה דהכא לאו כהודאה הוא מצי אמר ליה האי דשתיקי לכל חד וחד דאמינא דלמא האי הוא אמר מר מניח גזילה ביניהם ומסתלק ושקלי לה כולהו ואזלי (ו)והאמר רבי אבא בר זבדא אמר רב כל ספק הינוח לכתחלה לא יטול ואם נטל לא יחזיר אמר רב ספרא ויניח א"ל אביי לרבא מי א"ר עקיבא (ז)אלא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל חד וחד אלמא מספיקא מפקינן ממונא ולא אמרי' אוקים ממונא בחזקת מריה ורמינהי (ח)נפל הבית עליו ועל אמו יורשי הבן אומרים האם מתה ראשונה ויורשי האם אומרים הבן מת ראשון אלו ואלו מודים שיחלוקו ואמר ר"ע (ט)מודה אני בזו שהנכסים בחזקתן אמר ליה התם שמא ושמא גזל אחד מחמשה ברי ושמא והא מתני' דהכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה דשמא ושמא הוא וקתני נותן לזה מנה ולזה מנה וממאי דר"ע היא(י) דקתני עלה דההיא (יא)מודה ר' טרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם כו' למאן מודה (יב)(לאו) לר"ע בר פלוגתיה וממאי דשמא ושמא הוא חדא דלא קתני תובעין אותו ועוד הא תני ר' חייא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע הא אוקימנא לה בבא לצאת ידי שמים אמר ליה רבינא לרב אשי ומי אמר רבא כל בשתי כריכות הוה ליה למידק (יג)והאמר רבא ואי תימא רב פפא (יד)הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהן ומסתלק א"ל (טו)התם כשהפקידו בעדרו של רועה שלא מדעתו: **וכן שני כלים** אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז כו': וצריכא דאי אשמועינן הך קמייתא בההיא קאמרי רבנן משום דליכא פסידא אבל בהא דאיכא פסידא דגדול אימא מודו ליה לר' יוסי ואי אתמר בהא בהא קאמר ר' יוסי אבל בהך אימא מודי להו לרבנן צריכא והא

לוזה. אמר לכל אחד אני מכירך: **ושקלי ליה כולהו ואזלי.** נמצא זה מוליא מידו כדי להפסיד הנגזל עולמית: **והא"ר אבא בר זבדא ספק הינוח.** מצא דבר שאין בו סימן בלד מקום שמשתמר קנא דלא שכיחי אינשי דאזלי ויש לספוקי שמא מדעת הוא שם לגניבה: **לכתחלה לא יטלנו.** המוצא שכשיבא בעליו לא ימצאנו וסימן אין בו שיכריז לפיכך יניחנו זה ובעליו יבא ויטלנו וכל שכן לודאי הינוח כדתנן (לעיל דף כה:) מצא כלי באשפה מכוסה לא יגע בו: **ואם נטל לא יחזיר.** ואם בא אחר ואמר שלי הוא וסימן אינו נותן בו לא יחזירנו שמא אינו שלו וסוף הבעלים לבוא ויבא עדים שהניחו שם לפיכך יהא מונח ביד זה עד שיבא אליהו דהאי לא יחזיר לא שיהא שלו קאמר דהא מעיקרא באיסורא אתא לידיה אם הינוח הוא. אלמא מידי דמספקא לן דמאן ניהו צריך להניחו ביד מי שהוא עד שיתברר הדבר: **אמר רב ספרא ויניח.** הא דקתני מסתלק לאו דלישקלו אינהו וליזלו ולא שיוליאנה מידו אלא דהא מונחת בידו עד שיתברר הדבר והאי מסתלק סילוק הדין הוא ויניח גזילה בפניהם בב"ד ויאמר ברבו של מי הוא ויטול ומסתלק מן הדין והגזילה יניח בידו עד שיבא אליהו: **לא זו הדרך.** סיפא דגזל אחד ממחשה הוא ביבמות (דף קיח:): **נפל הבית עליו ועל אמו.** ואין ידוע איזה מת ראשון והיו לאמו נכסים מבית אביה: **יורשי האם.** משפחת בית אביה אומרים לקרובי הבן ממשפחת אביו הבאים לירש את הבן: **הבן מת ראשון.** ולא ירש את אמו להוריש לאחיכ נכסיה אלא הבן מת ראשון ואח"כ מתה אמו ואנו יורשים אותה (נכסיה): **ויורשי הבן אומרים האם מתה ראשונה.** וירשה בנה ואחריה מת הבן ואנו יורשין אותו: **אלו ואלו.** ב"ש וב"ה שנחלקו בנפילות אחרות בפרק מי שמתו שב"ש אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן כאן מודים שיחלוקו: **אמר ר"ע מודה אני בזה.** אע"פ שאני משל ב"ש ואומר בשאר הנפילות יחלוקו בזו אני מודה לב"ה שהנכסים בחזקתן. ופליגי אמוראי בחזקת מי והתם מפרש טעמא: **שמא ושמא.** שניהס מכח שמא באים הלכך נכסים בחזקתן: **הכא ברי ושמא.** אחד ואחד אומר אותי גזל היינו טענת ודאי וזה אומר אני יודע וברי עדיף משמא: **עלה דהכיא.** דגזל אחד ממחשה: **תדא דלא קפני.** מתני' תובענין אותו דלא קתני אותי גזל: ה"ג **ועוד הא תני ר' חייא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע** ול"ג יחלוקו. והכי פירושו ועוד הא תני רבי חייא להך מתניתא דגזלתי את אחד מכס בתוספתא דיליה ותני לה הכי אמר לשנים גזלתי אחד מכס ואיני יודע איזהו זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע נותן לזה מנה כו' דקתני במתני' אלמא בשמא ושמא עסקינן: **הכל מודים בשנים שהפקידו כו'.** גבי פלוגתא דר"ע ור"ע איתמר במסכת בכורות (דף יח:): שנים שהפקידו זה טלה אחד וזה שנים זה אומר שנים שלי וזה אומר שנים שלי והתם שתי כריכות מינהו ואפילו הפקידו זה בפני זה דבר הנראה הוא מי מביא אחד ומי מביא שנים דנשלמא גבי כריכות מעות הואיל דאלו ואלו לרורין הוא שוכח מי הפקיד אלו לרור גדול ומי לרור קטן הואיל והפקידו אלו יחד אבל גבי טלאים מילתא מוכחת טפי: **פסידא דגדול.** של כלי גדול שנבריחו וכשיבא אליהו ויאמר של מי הוא נמצא מפסיד בשבירתו: **הכא קאמר ר' יוסי.** משום פסידא דגדול: והא

מ) א מיי' פ"ד מהל' גזלה ואבדה הל' ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שסה סעי' ח:
מא ב מיי' פ"ה מהל' נחלות הל' ו סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רפ סעי' י:
מב ג ד מיי' פ"ה מהל' שלוה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' ס סעי' ד:

רבינו חננאל

שמכל מקום השבתה הגזילה לנגזל עצמו. אמר רב ספק הינוח לכתחילה לא יטול ואם נטל לא יחזיר אמר רב ספרא תני ויניח.

עין משפט נר מצוה

(ה) תוס' ד"ה מודה וכו' כב"ה דקאמר תאבני מתי תבא לידי: (ו) ד"ה ומי כו' כדמשמע לשון הודה מפי עצמו הא:

מוסף רש"י

כל ספק הינוח. בדבר שאין בו סימן, וכ"ש ודאי הינוח, לכתחילה לא יטול. דאי שקלת לה ליכא למריהו סימנין ליתב כהו ויפסיד, הלכך לא יטול והבעלים יחכו ויבאו ויטלום, **ואם נטל לא יחזיר.** דהא ליכא דיהיב סימנא (לעיל כה:). **נפל הבית עליו ועל אמו.** כגון שנפל הבית על רחל אשת יעקב בגלגולתה ועל יוסף בנה מיעקב ולא היה לה עוד בן מיעקב ולא מאיש אחר, שעכשיו טענותיהן שוות, שיורשי האם כגון אחיה מאביה אומרים הבן מת ראשון והיא מתה אחרונה וירשני כל נכסיה, ויורשי הבן כגון ראובן בן יעקב מלאה טוענן כל הנכסים ואומר רחל מתה תחלה וירש יוסף את כל נכסיה ואח"כ מת הוא וירשני כל הנכסים (רשב"ם ב"ב קנח:). **שיחלוקו.** דשניהם באין מכח טענת ירושת נכסים שהיחזוקה בהן האשה לבדה בחייה בחלמניתה בלא בעל (שם, ע"ש בארוכה). **מודה אני בזו.** משום דנקט מ"ק ליצנא דמודים, אמר ליהו נמי מודה אני, כלומר ואני מודה ומחולק עליך לגבני ב"ה נמי אמרינן הכא נכסים בחזקתם, ובגמ' מפרש בחזקת מי וטעמא נמי מפרש (שם).

הגהות הב"ח

(ו) **והאמר** רבי אבא בר זבדא אמר רב כל ספק הינוח לכתחלה לא יטול ואם נטל לא יחזיר ויניח אמר רב ספרא תני ויניח. (ז) אלא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל חד וחד אלמא מספיקא מפקינן ממונא ולא אמרי' אוקים ממונא בחזקת מריה ורמינהי נפל הבית עליו ועל אמו יורשי הבן אומרים האם מתה ראשונה ויורשי האם אומרים הבן מת ראשון אלו ואלו מודים שיחלוקו ואמר ר"ע מודה אני בזו שהנכסים בחזקתן אמר ליה התם שמא ושמא גזל אחד מחמשה ברי ושמא והא מתני' דהכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה דשמא ושמא הוא וקתני נותן לזה מנה ולזה מנה וממאי דר"ע היא דקתני עלה דההיא מודה ר' טרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם כו' למאן מודה (לאו) לר"ע בר פלוגתיה וממאי דשמא ושמא הוא חדא דלא קתני תובעין אותו ועוד הא תני ר' חייא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע הא אוקימנא לה בבא לצאת ידי שמים אמר ליה רבינא לרב אשי ומי אמר רבא כל בשתי כריכות הוה ליה למידק והאמר רבא ואי תימא רב פפא הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהן ומסתלק א"ל התם כשהפקידו בעדרו של רועה שלא מדעתו: **וכן שני כלים** אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז כו': וצריכא דאי אשמועינן הך קמייתא בההיא קאמרי רבנן משום דליכא פסידא אבל בהא דאיכא פסידא דגדול אימא מודו ליה לר' יוסי ואי אתמר בהא בהא קאמר ר' יוסי אבל בהך אימא מודי להו לרבנן צריכא

(ח) נעיל כה:, ט) ויבמות קיח:), י) ב"ב קנח: [ע"ש], יא) דלמא ר"ע היא ס"ל, יב) ב"ק קג:, יג) ס"ל ל"ג, יד) בכורות יח:, טו) ב"ב קנח. קנח.), **טז)** [שם קנח:].

והא טעמא דרבי יוסי משום הפסד הרמאי הוא. וכיון דטעמא בהכי מה לי כלי מה לי מעות והיכי מיסק אדעתין למימר דבמעות מודה להו לרבנן ואמאי אצטריך למתניה: **לרבנן אילטריך.** לאשמועינן מילתא דרבנן תנאהו לתרוייהו ואי תנא כליס בריש הכי נמי דלא אצטריך תו למתני מעות אבל השתא דתני מעות בריש תני כליס למימר לא זו בלבד דליכא פסידא דשכירת כלי אלא אף זו דליכא פסידא דגדול אמרינן הכי: **מתני' אבודין.** ע"י עכברים או ריקבון: **לא יגע בהן.** למוכרן ועטעמא מפרש בגמ': **גמ' קב שלו.** חביבה עליו על ידי שעמל בהן וקב שישאר לו מהם הוא רולה מתשעה קבין של אחרים שיקח בדמיהן אם ימכרם: **חיישינן כו'.** ואסור להאכילו לזרים: (ה) **לפיכך.** הואיל ואסור למוכרן משום דרולה אדם בקב שלו הרי הן כחזקת קיימים ומותר בעל הבית לעשותן תרומה ומעשר על פירות שיש לו בביתו: **מאי לפיכך.** איסור מכירה משום הא הוא והיכי תלי תנא עשייתו באיסור מכירה: **השתא דאמור רבנן לא חוכין דחיישינן.** שמא עשאן המפקיד תרומה הרי הן כחזקת שלא נמכרו ועושה אותן בעל הבית כו': **מחלוקת.** דתמני': **בכדי חסרונן.** כדרך שאר תבואות כמו שמפורש במשנתינו (לקמן דף מ.) למיטין ולאורז תשעה מאתי קבין לכור: **אבל אם אבודין יותר מכדי חסרונן.** אפי' רבנן מודו דימכרם בב"ד: **ודאי פליגא.** הא דרבי יוחנן דאי איכא למיחש לשמא עשאן בעליהן תרומה אפילו ביותר מכדי חסרונן נמי אסור למזבניהו: **מי לימא פליגא.** דוקא אמר רב כהנא שאם תשעה קבין הן נוח לו שיאבדו עד קב ואל ימכרם דהוה ליה יותר מכדי חסרונן ופליגא הא דר' יוחנן עליה אי לאו דוקא ט' קבין נקט אלא נוח לו שיהא נפסד קצת ולעולם כדי חסרונן ותו לא: **גוזמא.** שפת יתר: **מיתיבי.** לרבי יוחנן: **וקאכיל.** בעל הבית טבלים שאין פירותיו מתוקנין שאין אלו קיימין שהוא סומך עליהן: **לא שכיחי.** ואין לחוש בכך: ופרכינן **ואי משתכחי** (ב) **מי מזבנינן להו.** בתמיה: **ליחוש שמא עשאן כו'.** ונמצא המוכר מאכיל תרומה לזרים: **בדמי תרומה.** בזול שאין עליה קופצין לקנותה שאינה נאכלת אלא לכהנים וצריכה שימור בטהרה: **נקמיה הוא דהוא יתר מכדי חסרונן.** לזמן מרובה יש בשנותן יתר מכדי חסרונן: **מקמי דיהוי כו'.** שאין אדם משהא טבלים כל כך זמן מרובה כזה מלתקנן: **והדבים.** יגע טעם דובשנו והחמיץ אשמעלי"ר בלע"ז (ג) **כדאתמר** (חיב לא) וכל תבואתי תשרש תעקר שרשיה וכמו עד לא ירתוק חבל הכסף (קהלת יב) יפתחו רתוקות עבותיה: **עושה להם תקנה.** לקמיה (ד) מפרש מאי תקנה יש עוד הלא כל קילקול העתיד לבא כבר בא הוא: **ואין מוכרן לעצמו.** שלא יחשדוהו שמא לקחן בזול: **פורטין.** מחליפין פרוטות גדולות בשלעי כסף מפני שהפרוטות מתעפשות ונפסלות: **ממחו.** מאכל שגודין מבעלי בתים לחלק לעניים בכל יום: **מאי לאו אפילו יתר מכדי חסרונן.** ואיכא למאן דאמר לא יגע ואת אמרת דברי הכל מוכרן: **כיון דקס קס.** מאחר שעמדו בקלקולם הרי כבר עמדו ולא יתקלקלו מעתה יותר אבל שאר פירות הולכין ומרקיבין תמיד: למאי

שמא עשאן תרומה ומעשר על מקום אחר. הקשה ר"ת וכי נחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף כדאמר בפרק כל הגט (גיטין דף ל:) ופ"ק דחולין (דף ז.) גבי ר"מ שאכל עלה של ירק ואורי"ת דהכא גבי פקדון תולין בהשתא מוטעת שלא יגע בהם וחיישינן שמא בערב שבת תרם שלא מן המוקף דשרי כדאמרינן בהאשה רבה (יבמות דף לג.) אי נמי כדאמרינן פרק בכל מערבין (עירובין דף לב:) ניחא ליה לחבר דליעביד איסורא זועא דהיינו שלא מן המוקף אבל בחולין (דף ז.) ובפרק כל הגט (גיטין דף ל:) לא חיישינן כיון שאינו פקדון וטפי אמרינן בפרק זה בורר (סנהדרין דף ל.) ראו שאביהם הטמין מעות בשדה מיבה ומגדל ואמר של מעשר שני הם אם כמעריס לא אמר כלום אלמא אזלינן בתר רוב מעות שהם חולין להקל ואע"פ שפירש שהם מעשר ובהאשה שהלכה (יבמות דף קטו:) גבי מצא כלי והיה כתוב עליו קו"ף קרבן תי"ו תרומה הא אין כתוב עליו לא חיישינן והא דאמרינן בהזהב (לקמן דף מט.) ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר ז) לאחיך בידי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר היינו נמי בשבתות וימים טובים וכן הא דקתני בסמוך לפיכך בעל הבית עושה אותו תרומה ומעשר על מקום אחר:

מחלוקת בכדי חסרונן. פרש"י כדרך שאר תבואות והקשה ריב"ם וכי פליגי בשאר דבפחות מכדי חסרונן לכ"ע לא ימכור ועוד דא"כ מ"ט דרשב"ג וי"ל דפליגי שנתחסר בחדש או בחדשים יותר משרגילות להתחסר עד אותו הזמן ופליגי עד שיעלה החסרון בחדש או בשני חדשים תשעה חצאי קבין לכור שהוא בכדי חסרונן לשנה שלימה:

מזבנינן לכהנים. ולשמא יעשה אחר המכירה ליכא למיחש דיתר מכדי חסרונן לא שכיח וכי עביד להו בעה"ב תרומה ומעשר עביד להו מקמי דליהוו יותר מכדי חסרונן ופריך לרב נחמן נמי דלזבנינהו לכהנים בכדי חסרונן לא פריך דהא איכא למיחש לשמא יעשם אלא ביותר מכדי חסרונם פריך דלזבנינהו וכי תימא הכי נמי והא אמרת דרב נחמן ודאי פליג ומשני דלרב נחמן יותר מכדי חסרונן שכיח והקשה ריב"ם מי דחקו לומר דרב נחמן פליג לימא דביתר מכדי חסרונן לד"ה מוכרן וליכא למיחש לשמא יעשם דלא שכיח כמו לרב כהנא ותי' ר"ת דמתני' מיירי אפילו בפשתן או בפירות מתוקנים והתם מאי טעמא לא יגע בהם ע"כ משום דרב כהנא דרולה אדם בקב שלו מבתשעה קבין של חבירו אם כן מאי אהני טעמא דשמא עשאן תרומה ומעשר על מקום אחר מי לאו לאשמועינן דאפי' ביתר מכדי חסרונן חיישינן א"כ סבר דאפילו יותר מכדי חסרונן שכיח:

עד

והא טעמא דרבי יוסי משום הפסד הרמאי הוא אלא תרוייהו לרבנן איצטריך (ו) ולא זו אף זו קתני: **מתני'** (ג) א המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן רשב"ג אומר מוכרן בפני ב"ד מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים: **גמ'** מאי טעמא אמר רב כהנא אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו ורב נחמן בר יצחק אמר ב חיישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה לא יגע בהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר בשלמא לרב כהנא היינו דקתני לפיכך אלא לרב נחמן בר יצחק מאי לפיכך הכי קאמר השתא דאמור רבנן לא נזבין דחיישינן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בכדי חסרונן אבל יותר מכדי חסרונן ג דברי הכל מוכרן בב"ד אדרב נחמן בר יצחק ודאי פליגא אדרב כהנא מי לימא פליגא כי קאמר רב כהנא בכדי חסרונן קאמר והא רוצה בקב שלו מתשעה קבין של חבירו קאמר גוזמא בעלמא מיתיבי לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר וליחוש דלמא הוו להו יותר מכדי חסרונן וזבנינהו וקא אכיל טבלים יותר מכדי חסרונן לא שכיח ואי משתכחי מאי מזבנינן להו וליחוש שמא עשאן בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר כי מזבנינן נמי ד לכהנים בדמי תרומה מזבנינן להו ולרב נחמן בר יצחק נמי נזבנינהו לכהנים בדמי תרומה בהא פליגי דרבה בר בר חנה סבר יותר מכדי חסרונן לא שכיח מידי וכי משתכח לקמיה הוא דהויא יתר מכדי חסרונן אי עביד להו בעה"ב תרומה ומעשר על מקום אחר מקמיה דהוו להו יותר מכדי חסרונן עביד להו הלכך כי הוו להו יותר מכדי חסרונן נזבנינהו לכהנים בדמי תרומה ורב נחמן בר יצחק סבר יתר מכדי חסרונן משכח שכיח וכי הוו להו לאלתר הוא דהוו להו ואי אמרת נזבנינהו זימנין דקדים ומזבין להו וכי עביד להו בעל הבית תרומה ומעשר על מקום אחר לא ידע דזבנא וקא אכיל טבלים מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו יין והחמיץ שמן והבאיש דבש ה והדביש הרי זה לא יגע בהן דברי ר"מ וחכמים אומרים ו העושה להם תקנה ומוכרן בבית דין ו וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו ו כיוצא בו ז גבאי צדקה בזמן שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי בזמן שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן קתני מיהת פירות והרקיבו מאי לאו אפילו יתר מכדי חסרונן לא בכדי חסרונן והא יין והחמיץ שמן והבאיש דבש והדביש דיתר מכדי חסרונן נינהו שאני הני כיון דקם קם שמן והבאיש דבש והדביש למאי

ו) ל"ל בזמן שהם אבודין כדי שיכיון כדתנן וכו'.

ב) אולי ל"ל דאפקרי כדי שיכיון וכו'.

ג) אולי ל"ל ועל אורחא דא אתמר מסקנא דשמעתא הכא.

מסורת הש"ס

א) [יבמות יט. וש"נ], ב) [פסחים יג., ג) עיין סנהדרין קא. ובפרש"י שם ד"ה מדבים ובפרש"י דהכא], ד) ב"מ ח: פסחים יג., ה) [ל"ל כמו], ו) [ע"ב], ז) [בגמ' שלפנינו איתא לך וכן העתיקו תוס' גיטין ל: ד"ה יכי].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חיישינן וכו' לזרים הם"ד ואח"כ מ"ה היינו דקתני לפיכך הואיל: (ב) ד"ה ופרכינן ואי משתכחי מאי מזבנינן:

מוסף רש"י

אבודין. נאסרין והולכין (פסחים יג.). **והדבישו.** נתקלקל ונעשה צלול מחמת ממימות (סנהדרין קא.). **פורטין.** פרוטות של נחשת שבנו לנדקה וכשנשחין לותם מחלידות. צריך לפורטן בכסף (פסחים יג.) פרוטות שבנו לוקחין דינרי כסף לפי שספרוטות של נחשת מחלידות (ב"ב ח:). **ואין פורטין לעצמם.** כן יחשדוס שפורטין בזול (שם). **תמחוי.** מאכל לאם ומיני מאכל שגודין לחלק (פסחים יג.). **ואין מוכרין לעצמן.** שמא יחשדוס שלקחום בזול (שם).

רבינו חננאל

מתני' המפקיד פירות אצל חבירו אפי' הן אבודין לא יגע בהן מאי טעמא אמר רב כהנא רוצה אדם בקב שלו מט' קבין של חבירו. רב נחמן בר יצחק אמר חיישינן שמא עשאן תרומה ומעשר מקום אחר. מיתיבי המפקיד פירות אצל חבירו הרי זה לא יגע בהן לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. ומקשי' בשלמא לטעמיה דרב כהנא היינו דקתני לפיכך פי' כיון שאין אדם רוצה שיחליף לו פירותיו אלא ישארו לו כמות שהן לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה ומעשר על מקום אחר. אלא לטעמיה דרב נחמן מפני שבעל הבית עושה אותן תרומה מיבעי ליה למימר. ופרקינן כיון דאמור רבנן לא יגע בהן דחיישינן שמא בעליהן עשאום תרומה לפיכך בעל הבית עושה אותן תרומה כו': אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מחלוקת תנא קמא ורשב"ג דאמר תנא קמא לא יגע בהן בזמן ו) שחסרונן כדתנן במתני' הרי זה יוציא לו חסרונות אבל יותר מכדי חסרונן דברי הכל מוכרן בב"ד ודאי אדרב

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ז מהל' שלה ופקדון הל' ו ועיין בהגהות ובמ"מ מג ב עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף עו:

מד ב מיי' שם שם:

מה ג מיי' שם ומגמ שם טוש"ע שם:

מו ד מיי' שם שם:

מז ה מיי' שם הל' ב ומגמ שם טוש"ע שם סעיף נח:

מח ו מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף יט:

מט ז מיי' פ"ט מהל' מתנות עניים הל' יא

נ מגמ עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רנו סעיף ב:

לעזי רש"י

אשמלי"ר [אישמילי"ר]. להחמיץ. (על דבש).

רבינו חננאל (המשך)

נחמן [בר יצחק] דהוא אמר חיישינן שמא עשאן תרומה ותרומה אינה נמכרת לשום חולין ור' יוחנן הא אמר מוכרן הלכך ודאי פליגי. לימא דהא דר' יוחנן פליגא נמי אדרב כהנא דהא איהו נמי לא ימכרם קאמר. ודחי' אית לן למימר דלא אמר רב כהנא לא ימכרם אלא היכא דחסרי ב) פחות מכדי חסרונן והוא כדתנן לקמן לחיטים ולאורז ט' חצאי קבין לכור וכו' אבל בחסרון יותר מזה לא אמר רב כהנא לא ימכור ולא פליגא עליה דר' יוחנן. ומקשי' לר' יוחנן וניחוש דלמא הוה בהן חסרון יתר מכדי חסרונן ששנינו במשנתינו ומכרם על פי ב"ד מי שהיו מופקדין אצלו ולמה שנינו לפיכך בעה"ב עושה אותן תרומה כו'. פי' כגון שהיו לו פירות טבל בביתו אומר הפירות שיש לי פקדון אצל פלוני הרי הן תרומה על הפירות הללו ואוכלם על מנת שפירותיו קיימין וכיון שמכרם נמצא אוכל טבלים למפרע ופרקינן כי מזבנין להו להני פירי לכהנים מזבנין להו בדמי תרומה שאם יבואו בעליהן ויאמרו כי תרומה היו יחזרו דמיהן לכהן והדבר ידוע שאין בעליהן עושין אותן תרומה על מקום אחר אלא בקרוב זמן שדבר ברור הוא שאין בתוך זה הזמן עלה בהן יותר מכדי חסרונן דאמר' וראי חל עליהן שם תרומה ונפטרו הפירות שהפרישן עליהן אבל אחר זמן הרבה דאיכא למיחש דלמא הוה בהו יותר מכדי חסרונן לא ועל אורחא דא ג) דשמעתא הדה. ומקשינן המפקיד פירות

עד כאן לא קאמר רשב"ג כו' אבל (ו) **הבא** אין מורידין. וא"ת והא לקמן מייתי לאיתא ליה לרשב"ג מורידין וי"ל דמהא ליכא למשמע מינה אבל קשה דמאי מוכיח דאד טעמא הוא מדשמואל דסבר כרשב"ג וסבר מורידין לוכח כן מרשב"ג גופיה וכ"ל דלא שמיע ליה בריתא דלקמן:

בששמעו בו שמת כ"ע ל"פ דמורידין. אין לפרש בששמעו בב' עדים דא"כ פשיטא דמורידין אלא ששמעו היינו בקול ועד אחד אע"ג דשמעו בו שמת דבפ' ב' דייני גזירות (כתובות דף קז.) גבי אין פוסקין מזונות לאשת איש משמע סוגיא דהתם דהוי בעדות גמורה[1]: **אמר רבא** לירד ולמכור תנן. וא"ת ואמאי לא פריך ממתניתין דהשאה שהלכה (יבמות דף קטו: ושם ד"ה שאין) דקתני מלינו שאין אחים נכנסין לנחלה על פיה ולשני נמי לירד ולמכור תנן וי"ל דמהכא אלימא ליה לאקשויי משום דדומיא דנשותיהם קתני דמשמע כלל כלל לא:

היורד לנכסי שבוי אין מוציאין אותו מידו. (ב) הוא הדין דאפי' מורידין אותו לכתחילה דהא נטושים מורידין לרשב"ג דאמר הנטושים כשבויין אלא אגב דתנא בפיה נטושים מוציאין תנא נמי בשבויין אין מוציאין וא"ת לימא רב הלכה כתנא קמא ושמואל הלכה כרשב"ג וי"ל דלא שמיע להו בריתא אי נמי איכא דמפכי להו:

וכולם

רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן שמעון ב"ג ואמר שמואל מורידין קרוב לנכסי שבוי לאו משום דחד טעמא הוא לא תרי טעמי נינהו הכי נמי מסתברא דאמר רבא אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים ואמר רב נחמן מורידין קרוב לנכסי שבוי אלא ש"מ תרי טעמי נינהו שמע מינה אתמר שבוי שנשבה רב אמר אין מורידין קרוב לנכסיו שמואל אמר [2]מורידין קרוב לנכסיו בששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי דמורידין כי פליגי [3]בשלא שמעו בו שמת רב אמר אין מורידין דלמא מפסיד להו ושמואל אמר מורידין כיון דאמר מר שיימינן להו כארים לא מפסיד להו מיתיבי ר"א אומר [4]ממשמע שנאמר [5]וחרה אפי והרגתי אתכם יודע אני שנשותיהם אלמנות ובניהם יתומים אלא מה ת"ל והיו נשיכם וגו' מלמד שנשותיהם מבקשות לינשא ואין מניחין אותן ובניהן רוצים לירד לנכסי אביהן ואין מניחין אותן אמר רבא לירד ולמכור תנן הוה עובדא בנהרדעא ופשטה רב ששת מהא מתני' א"ל רב עמרם דלמא לירד ולמכור תנן א"ל דלמא מפומבדיתא את דמעיילין [6]פילא בקופא דמחטא והא דומיא דנשותיהם [6][ובניהם] קתני מה התם כלל לא אף הכא נמי כלל לא ומורידין קרוב לנכסי שבוי תנאי היא דתניא [7]היורד לנכסי אין מוציאין אותו מידו ולא עוד אלא אפי' שמע שממשמשין ובאין וקדם ותלש ואכל הרי זה זריז ונשכר ואלו הן נכסי שבויין הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ושמעו בהן שמת היורד לנכסי נטושים מוציאין אותו מידו ואלו הן נכסי נטושים הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין הלכו להם למדינת הים ולא שמעו בהם שמת ואמר רבן שמעון בן גמליאל שמעתי שהנטושים כשבויין [8]היורד לנכסי רטושים מוציאין אותו מידו ואלו הן נכסי רטושים הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין כאן ואינו יודע להיכן הלכו מאי שנא הנך דקרו להו נטושים ומאי שנא הני דקרו להו רטושים

נטושים

דלמאי חזו שמן חזי לגלדאי דבש לבתישא דגמלי וחכ"א עושה להם תקנה ומוכרן בב"ד מאי תקנתא עביד להו אמר רב אשי [9]לקנקנים במאי קא מיפלגי דמר סבר להפסד מרובה חששו [6]להפסד מועט לא חששו ומר סבר אפילו להפסד מועט נמי חששו: רשב"ג אומר ימכרם בבית דין מפני שהוא כמשיב אבידה לבעלים: אתמר רבי אבא ברבי יעקב א"ר יוחנן הלכה כרשב"ג ורבא אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים והא אמרה ר' יוחנן חדא זמנא [10]דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן מדרבן שמעון בן גמליאל נשמע דמורידין קרוב לנכסי שבוי מדרבנן נשמע דאין מורידין קרוב לנכסי שבוי וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבן שמעון בן גמליאל הכא אלא משום דקא כליא קרנא אבל התם הכי נמי דאין מורידין ועד כאן לא קאמרי רבנן הכא אלא אי כרב כהנא אי כרב נחמן בר יצחק אבל התם הכי נמי דמורידין למימרא דתרי טעמי נינהו והאמר דלמאי חזו לגלדאי דבש לבתישא דגמלי. לסוך עורות: **לבתישא דגמלא.** לכתישא שעל הגמל שגבו כתוב ומסוקב מחמת משאוי דאיסר"א בלע"ז: **לקנקניו.** הכלי שהיה בתוכו יתקלקל אם יהא בתוכו: **במאי קמיפלגי.** ר"מ ורבנן מאחר שמודה ר"מ ביתר מכדי חסרונן: **להפסד מרובה.** כגון יתר מכדי חסרון: **הפסד מועט.** כגון בכדי חסרון דריקבון פירות וקילקול הקנקן דיין והממיך: **ערב.** בגט פשוט (ב"ב קעג.): **לידן.** במסכת גיטין (דף עד.): **רא"ה.** בדיני ממונות השני (סנהדרין לא.) שנחלקו בשני מחלוקות במדינה שטר ראיה לסתור את הדין בראשונה הלכה כמותו ובאחרונה אין הלכה כמותו: **אמוראי נינהו.** רבה אמר בבללא אמר ר' יוחנן ור' אבא אמר לאו בבללא אמר רבי יוחנן אלא יש מהן שהלכה כמותו: **מדרבן שמעון נשמע דמורידין קרוב.** הראוי לירש: **בנכסי שבוי.** לקרקעות שבוי לעובדן ולשומרן עד שיבאו הבעלים. ולקמן פליגי בה אמוראי: **עד כאן לא קאמר רבן שמעון הכא.** דמוכרן: **אלא משום דקא כליא קרנא.** אם ימכם שם אבל גבי קרקעות וכרמים אע"פ שמתקלקלות קצת לא כליא קרנא: **אי ערב כהנא.** דאמר לעיל[11] רואה אדם בקב שלו: **אי ערב נחמן בר יצחק.** דאמר[12] שמא עשאן תרומה ומעשר: **דתרי טעמי נינהו.** מתני' ונכסי שבוי ואיכא דאית ליה מוכרין פירות האבודין ולית ליה מורידין: **קרוב.** הראוי ליורשו ואין קרוב ממנו: **בששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורידין.** דאם יבאו הבעלים קודם שיאכל זה הפירות יטול זה כשאר אריסין ויחזיר השאר ואם יבאו עדיים שמת ירש הכל: **מפסיד להו.** ולא יזבל הקרקעות ויזרעם תמיד ויכחישם: **כיון דאמר מר.** לקמן[13] וכולם שמין להם כארים אם יבאו הבעלים שמין לזה חלקו בכל שנה שעבד בה כמנהג אריסי העיר אם מחלה אם שלים אם רביע: **אלא מלמד שנשיהם מבקשות לינשא כו'.** שילכו בשני ולא ידעו בניהם אם חיים אם מתים ויהיו נשיהם אלמנות לעולם שאין ב"ד מניחין אותן לינשא ובניהם יתומים שלא ירשו נכסיהם. ושתי קללות הן אחת של חרב ואחת של שני שמע מינה אין מורידין: **הוה עובדא בנהרדעא.** בשבוי שירד יורשו לנכסיו: **ופשטה רב ששת מהא מתניתא.** לאין מורידין: **א"ל רב עמרם דלמא לירד ולמכור תנן.** [קמני] תנא דאין מניחין אדם לעשות ולאכול וליטול כארים שפיר דמי: **דמעיילין פילא כו'.** ומשני שנויא דחיקא כמנקש להכניס פיל שהוא חיה גדולה בנקב מחט: **ותלש.** פירות שנה זו: **הרי זה זריז.** מהיר לזכות בשלו בטרם יפסיד ונשכר בזריזותו: **ואלו הן נכסי שבויין.** דלמר אין מוציאין אותם מידו: **שהנטושים כשבויין.** ואין מוציאין מידו: **נכסי נטושין.** שהנכסים נטושין: **נכסי רטושין.** שהנכסים רטושים. ולקמן מפרש להו רטושין משמע שעזבום בעליה מדעתם והלכו להם לכיון דהיה לו לגוות הורידו יורשיי לנכסי ולא זוה ש"מ לא ניחא ליה ונטושים שנטשום בעליהם בעל כרחן כגון שנשבו. והיינו תנאי דרבן שמעון סבר מורידין ורבנן סברי אין מורידין:

ה"ג

[1] כגון' איתא לשון זה גבי נכסי רטושין ואולי דבריו היה לו גי' אחרת.

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ז מהלכות שאלה ופקדון הל' כ סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רצב סעיף טז:

נא ב ג מיי' פ"ז מהל' נחלות הלכה ד ה ועיין בהגהות ובמגיד משנה סמג עשין לז טוש"ע מ"מ סי' רפה סעיף ג וסעיף ג וסעיף ה:

נב ד טוש"ע שם סעיף ח (ועיין בכ"מ שתמה על הרמב"ם שהשמיט זה):

נג ה מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ח וסעיף ד:

רבינו חננאל

אצל חביריו והרקיבו וכו' פי' כיון דקם קם כיון שהחמיץ כך יעמיד בחימוצו לעולם. פי' כתישה מלשון אם תכתש את האויל במכתש. וחכמים אומרים עושה להן תקנה ומוכרן בב"ד. וכשכוכרן מוכרן לאחרים ולא לעצמו. עושה להן תקנה. אסקי' תקנה זו לקנקנים שלא יפסידו לגמרי ואפי' הפסד מועט חששו. והלכה כחכמים וכו' יוחנן. רשב"ג אומר ימכרם בב"ד מפני שהוא כמשיב אבידה. קי"ל דחלוקת חכמים ורשב"ג בכדי חסרונן כו' יוחנן והלכה כחכמים ואע"ג דחכמים דבריהם קיימי כרשב"ג. אבל יותר מכדי חסרונן דברי הכל מוכרן בב"ד לאחרים ולא לעצמו: איתמר רב אמר אין מורידין קרוב לנכסי שבוי חיישינן דלמא מפסדי להו. ושמואל אמר מורידין כיון דאמר מר שמין להם כארים לא מפסדי להו. בששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורידין כי פליגי בשלא שמעו בו שמת. וקיימא לן כשמואל וכרב נחמן. הוה עובדא בנהרדעא בשבוי שנשבה ופשטה רב ששת דאין מורידין קרוב לנכסיו מהא דתניא ר' אומר ממשמע שנאמר והרגתי אתכם איני יודע כי יהיו נשיכם אלמנות ובניכם יתומים אלא מלמד שהן כאלמנות ולא אלמנות ממש כיצד מבקשות לינשא ואין מניחין אותן. בניהן מבקשין לירד בנכסי אביהן ואין מניחין אותן שעדין לא נתברר מיתתן בעדות. ואע"ג דאוקמה רבא לירד ולמכור אין מניחין אותם אבל מניחין אותן לירד ולתקן. דתאה רב ששת מדכתב נשיכם ובניהם בניהם דומיא דנשיהם מה נשיהם כלל לא אף בניהם כלל לא. מורידין קרוב בנכסי שבוי אוקימנא כתנאי דתניא היורד לנכסי שבוין אין מוציאין אותן מידו והוא ששמעו בהן שמתו. היורד לנכסי נטושין מוציאין אותן מידו. והן שיצאו למדינת הים ואין ידוע להיכן הלכו ח).

מסורת הש"ס

ו) [שבת קנד: וש"נ], כ) כתובות עז. ניסין לא. ולף עה. ב"ק קט. ב"ב קעד. סנהדרין לא. [בכורות כד.], ג) [מנחות דר"ג פרק לח.], ד) [בכורות נה.], ה) רש"ל, ו) [תוספתא דכתובות פ"ח], ז) [ע"ח], ח) [שם], ט) [לף לט.], י) [ועי' תוס' יבמות קטו: ד"ה שאין ותוס' כתובות קז. ד"ה ששמעו].

תורה אור השלם

1 וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בַּחֶרֶב וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים: שמות כב כג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד וכו'. אבל התם אין מורידין: (ב) ד"ה היורד וכו'. נ"ב עיין בש"ת ס"ח סי' ר"ו תמצא פירוש לדבור זה:

לעזי רש"י

איישר"א [רידרוישידור"א]. שפשוף. פצע.

מוסף רש"י

שנשותיהם מבקשות לינשא. הכי זו קללה אחרת, שיהיו הנשים לרוכות כאלמנות מיום, שלא יהיו עדיים למיתת בעליהן ותהייה אסורות להנשא, והבנים יהיו יתומים, שלא יעמוד בית דין לירד לנכסי אביהם, לפי שאין יודעים אם מתו אם נשבו (שמות כב כג). קופא דמחטא. נקב המחט (ברכות נה:) או: גב המחט ולא מודו (סנהדרין צו: ע"ש).

ה"ג **נטושים על כרמן דכתיב והשביעית תשמטנה ונטשתה.** היינו על כרמו: **אפקעתא דמלכא.** מלות המלך: **רטושים מדעתן דכתיב אם על בנים רוטשה.** היינו מדעתו ולא שניה דכתיב ריסיה דקרקע וקס שמון בעמך היו ירמיס שלא יבאו מריבים עליהם וכל מבנריך יושד יגבו בגולה מאיליהן וישאלו העיירות שדודין מאין היה כשוד שלמן בית ארבאל ביום מלחמה כשודדין הבאין למלחמה על ידי מארב על עם היושב בשלום שלא זהרו בהם לברוח מפניהם ושודדים את הכל וכמותו (ירמיה יג) הגלת יהודה כולה הגלת שלומים ממוך ישיבת שלום באין מחריב הגלם נבוכדנצר. בית ארבאל תרגם יהונתן בית מארב אל"ף למ"ד יתרים בו כמו (הושע ג) יענו את יזרעאל שהוא לשון זריעה ולא לשון עיר. ומדקא אמר יושד כשוד שלמן בית ארבאל מכלל דהכוא יומא לאו בית ארבאל ביום מלחמה הוה אלא מורך בא בלבם והמה עוזבים אם על בנים והולכים להם מדאגת האויב שמא יבא עליהם: **רוטשה.** נעזבה: **וכולן.** מפ' לקמיה אהייא קאי וכולא לאתויי מאי: **שמין להם כארים.** אם יבאו הבעלים יטלו אלו בשבח קרקעות ופירות כמנהג אריסי המקום: **השתא זריז ונשכר הוי.** [א] ויטול הכל: **דאילו התם זריז ונשכר.** דכיון ששמעו בו שמת כי נחת לה אדעתא דכולהו פירי נחת אבל הכא דלא שמעו שמת לאו אדעתא דכולה נחית אלא ליטול כארים בכל שנה ושאר פירות יהו מונחין: **נכסי אשתו.** נכסי מלוג שהוא אוכל פירות והקרן שלה: **הוליא הרבה ואכל פירות קימעא.** קודם שמת או שגירשה: **הא לא דמיא.** תרוצא הוא. הא דנכסי שביוין להא דאשתו קטנה דמי: **קטנה.** שהיא יתומה שהשיאוה אמה ואמיה ואין קידושין תופסין בה מן התורה אלא מדברי סופרים לפיכך יוצאה במיאון בע"כ אם תמאן: **כמוליא על נכסי אחר דמי.** ואם הוליא ולא אכל כדי הוצאתו שמין לו כארים: **דלא סמכא דעתיה.** שיהא מוחזק בידו דדוגא שמא תמאן בו: **הקינו ליה רבנן.** ליטול כארים: **כי היכי דלא ניפסדינהו.** שלא יקלקל הקרקעות לזורען תמיד ולא יעבוד ולא יעדור כרמים: **לאיסויי הא דרב נחמן.** בורח מחמת מרדין: **יצא לדעת אין מורידין.** דכיון שהיה שפוי בדעתו ולא לוהו בלבתו לירד לנכסיו ש"מ לא ניחא ליה: **בורח הרי הוא כשבוי.** שאין דעתו מיושבת עליו מחמת שהוא בהול: **מחמת כרגא.** שאין לו ממה לפרוע כסף גולגלתו למלך ובורח לפני בוא הזמן: **היינו יוצא לדעת.** שאין כאן בהלה: **מחמת מרדין.** שהרג את הנפש ופרסאי הורגין על שפיכות דמים כדאמרינן בבבא קמא (דף קיז.). מרדין היא רליחה בלשון פרסי וכן מפורש בשערים דרב האי גאון (שער מ): **מעמידין אפוטרופוס.** להכנים דבר המוכן ויהא שמור לבעלים ואח"כ מורידין קרוב להשביח וליטול כארים: **ולוקים אפוטרופוס לעולם.** שלא יטול כלום: **אפוטרופא לדיקני לא מוקמינן.** אין בית דין טורחין לבקש אפוטרופוס לאנשים גדולים שנתמלא זקנם לפי שלא ימצאהו. דבשלמא ליתמי איכא דשמע להו והוי אפוטרופוס לדבר מצוה אבל לדיקני לא שמעי להו: **אין מורידין קטן לנכסי שבוי.** ואפילו הוא ראוי ליורשו דקא מפסיד להו ומוטב שיורידו להם איש נכרי: **ולא קרוב.** הראוי לירש בנכסי קטן לעשות ולאכול כדמסיים טעמיה דכיון דקטן לא ידע למחוי אתא האי קרוב לאחזוקי בהן ולומר לחלק ירושתו בא וטוב להם להוריד איש נכרי דלא מצי למטען בהו ירושה: **ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן.** כגון קטן שיש לו אח מאב ואותו אח מאב יש לו אח מאם דאיש נכרי הוא אבל קטן אין מורידין אותו אח מאם לנכסי קטן מחמת קורבת אחיו של זה שהוא אח של קטן דאתי לאחזוקי בהו לגורך אחיו ויאמר נכסים אלו של אחי מאמי הם שנפלו לו מאביו ואלו לאחלקו בהו: **באחי מאימא.** כדפרישית שזה אח מן האם לאחיו של קטן מן האב: **ש"מ מרב הונא.** דאמר אין מורידין קרוב לנכסי קטן שמא יחזיק בהם ממחת ירושה אבל אחר שאין לו טענת ירושה מורידין ולא חיישינן שמא יטענו אביו של קטן מכרם לי ואכלתים שני חזקה ש"מ אין מחזיקין בנכסי קטן אם לא אכל בפני האב שלש שנים שאכלן בפני הקטן חזקה: ואפי'

נטושים דבע"כ דכתיב [1]והשביעית תשמטנה ונטשתה [ז]אפקעתא דמלכא רטושים דמדעתן דכתיב [2]אם על בנים רוטשה תנא [א]וכולם שמין להם כארים אהייא אילימא אשביוין השתא זריז ונשכר הוה מאי דאשבח מיבעיא אלא ארטושים והא מוציאין אותן מידו קתני אלא אנטושים למאן אילימא לרבנן הא אמרי מוציאין אותו מידו אי רבן שמעון בן גמליאל הא אמר שמעתי שהנטושים כשבויין כשבויין ולא שבויין כשבויין דאין מוציאין אותן מידו ולא שבויין דאילו התם זריז ונשכר ואילו הכא שיימינן ליה כארים ומאי שנא מהא [3]דתנן [3]המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל הא לא דמיא אלא להא [3](דתנן) [3]המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא על נכסי אחר דמי אלמא כיון דלא סמכא דעתיה תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו הכא נמי תקינו ליה רבנן כי היכי דלא לפסדינהו וכולן שמין להם כארים וכולן לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל שבוי שנשבה מורידין קרוב לנכסיו יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו ורב נחמן דידיה אמר [ד]בורח הרי הוא כשבוי בורח מחמת מאי אילימא מחמת כרגא היינו לדעת [ה]אלא בורח מחמת מרדין אמר רב יהודה אמר שמואל [ו]שבוי שנשבה והניח קמה לקצור ענבים לבצור תמרים לגדור זיתים למסוק בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין אפוטרופוס וקוצר ובוצר וגודר ומוסק ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ולוקים אפוטרופא לעולם [ז]אפוטרופא לדיקנני לא מוקמינן: אמר רב הונא [ח]אין מורידין קטן לנכסי שבוי [ט]ולא קרוב לנכסי קטן [י]ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן אין מורידין קטן לנכסי שבוי דלמא מפסיד להו ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן באחי מאימא [ולא קרוב לנכסי קטן] כיון דלא מחי אתי לאחזוקי ביה [7]אמר רבא שמע מיניה מדרב הונא [3]אין מחזיקין בנכסי קטן ואפילו

וכולם שמין להם כארים. אנטושים דרשב"ג קאי כדמסיק פי' רש"י דבשנוי (ז) שמע שמתו אוכל כל הפירות ואם יבואו הבעלים קודם שיאכל הפירות יטול כשאר אריסין ויחזיר השאר ובנטושים דלא שמע שמת לא יאכל כל הפירות אלא שמין הפירות שיאכל כשאר אריסין למחצה לבעלים ולרביע ולא יאכל כלום בחנם וקשה דאמאי משני לעיל לירד ולמכור תנן ליפני לירד ולאכול תנן דהא אפילו לאכול בחנם אינו יורד ועוד מאי פריך בתר הכי אף בנישם כלל לא הא ולאי אין לו כלל אפילו למ"ד מורידין כיון שאין לו אלא כארים נכרי ועוד מאי פריך מהמוליא הוצאות על נכסי אשתו דהתם יורד לאכול כל הפירות אבל הכא אינו יורד כי אם בתורת אריסות ותו דאמר שמואל לקמן שבוי שהניח קמה לקצור מעמידין אפוטרופוס וקוצר ובוצר ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ומעיקרא אמאי אין מורידין קרוב כיון שלא יאכל הפירות בחנם לכך נראה דודאי שכל הפירות אוכל בחנם ואם זבל וחרש וזרע ובעלים באו קודם שקצר יטול כארים שכר טרחו ועמלו ולרב וכן לת"ק אית להו שאין שמין כארים ולכך אין מורידין לאמת מפסיד להו לפי שיאת שיבואו הבעלים קודם שיקצור ויאכל ולא יטול כלום ולא יסביח הקרקע אלא כל מה שיעמוד יאכל בחנם כדין קרוב היורד לנכסי שבוי והשתא פריך שפיר כיון שאוכל כל הפירות כשיבואו הבעלים קודם שילקט אמאי נוטל כארים עפי מהמוליא הוצאות על נכסי אשתו כו' והא דקאמר ואילו התם זריז ונשכר פי' כששמע הבעלים ממשמשים ובאין מניחין אותו לקדם ולתלוש אע"פ שהפירות יפו הרבה מעמלו כיון שאם לא יקדם אין משלמין טרחו אבל הכא בנטושים אם באו בעלים אין מניחין אותו לתלוש כיון דלא מפסיד מידי דשיימי' להו כארים: **אמר שמואל שבוי שנשבה מורידין.**

וא"ת והאמרה שמואל אחא זימנא וי"ל דה"ק אף על גב דבשבוי מורידין יצא לדעת אין מורידין: **היינו לדעת.** דמסתמא לא פליג אשמואל אחא אף יוצא לדעת: בורח אי אף יוצא לדעת:

ש"מ מדרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפ' הגדיל. פרש"י מדאמר רב הונא אין מורידין קרוב הא נכרי מורידין וקשה דבלא רב הונא כמה משניות יש שמעמידין אפוטרופוס לנכסי יתומים פרק הניזקין (גיטין דף נב.) מנהו כ"ד לא ישבע וע"ק היכי מוכח מדרב הונא דאין מחזיקין דלמא אי טוען שני חזקה מועיל והא דמורידין נכרי משום דליכא למיחש למידי דע"כ כיון דמורידין א"כ יש לו דעת לומר הבא עדים שלקחת מאבי והכי נמי יש לו לדעת ולמחות בסוף כל שלשה וכי

נד א מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ה סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ב ועי"ש:

נה ב מיי' פכ"ג מהל' אישות הל' ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' פח סעיף ז:

נו ג מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף י:

נז ד ה מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ה סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ב:

נח ו מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:

נט ז מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ב:

ס ח ט י מיי' שם פ"ח הל' ל ב סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ו:

סא כ מיי' פי"ד מהל' טוען ונטען הל' ז סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמט סעיף יט:

רבינו חננאל

תנא וכולן שמין להן כארים. אוקימנא כרשב"ג דאמר שמעתי שהנטושין כשבויין. וסבר האי תנא כשבויין ולא שבויין כשבויין שאם תפשו דאין מוציאין מידם ולא שבויין דאלו גבי שבויין אם קדם ותלש ואכל הרי זה זריז ונשכר ואלו גבי נטושין שמין להן כארים. ואקשינן מאי שנא מהא דתנן המוציא הוצאות בנכסי אשתו הוציא הרבה ואוכל קימעא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל וכו' אסיק' תיקנו להן רבנן לשון להן כארים כי היכי דלא ניפסדינהו לנכסי. ודייקי' וכולן לאתויי שבוי שנשבה שמורידין קרוב לנכסיו. יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסיו מאי טעמא דאמרי מכדי לדעת יצא היה לו להוריד קרובי לנכסיו כיון שלא הוריד הוא גם אנו אין מורידין אבל הבורח מחמת מרדין כלומר הבורח מחמת נפשות מורידין קרוב לנכסיו דאמרי' מחמת טירדא הוא דלא הורידם וקיימא לן כשמואל דהא רב נחמן קאי כותיה הלכך במקרקעי מורידין קרוב לנכסי נטושין וכששמעו בהן שמתו מורידין אפילו [ז] לנכסי נטושין. ומטלטלי אם תפשו אין מוציאין מידם ואם לא תפשו מפקידין אותן ביד נאמנין. [3] ואם נראין הדברים שמתו אע"פ שאין עדות ברורה במיתתן נותנין אותן ליורשין. פי' אפוטרופא לדיקנני כלומר לאדם גדול בעל זקן אין מעמידין לו אפוטרופוס. וקיימא לן כשמואל דאמר מורידין קרוב לנכסי שבוי דהא רב הונא דתלמיד רב הוא אמר אין מורידין (קרוב) [קטן] לנכסי שבוי דלמא מפסיד להו ולא קרוב לנכסי קטן הא גדול ואפ' קרוב בנכסי שבוי

ז) נראה דל"ל אפילו לנכסי רטושין ועי' בש"מ כאן מש"כ בשם הרא"ש ז"ל.

3) נראה דר"ל כגון שטבע במים שאין לחם סוף וכיוצא בו ועי' בתמכ"ם ובש"ע ח"מ פ"ם דפד.

מסורת הש"ס

ז) [לקמן קו. קט.].
3) כתובות עט:, ג) ל"ל דאמר ר"י אמר רב חסדא וכן הוא בכתובות פ. [ועי' תוס' יבמות קז. ד"ה דאין].
ד) כתובות יח: [ע"ש בתוס'].

תורה אור השלם

1 וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וְנָטַשְׁתָּה וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ: שמות כג יא

2 וְקָאם שָׁאוּן בְּעַמֶּךָ וְכָל מִבְצָרֶיךָ יוּשַׁד כְּשֹׁד שַׁלְמַן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם מִלְחָמָה אֵם עַל בָּנִים רֻטָּשָׁה: הושע י יד

הגהות הב"ח

(ז) תוס' ד"ה וכולם יכו' דבשנוי ששמעו בו שמת וכו' ונטושים דלא שמעו בו שמת לא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה השתא כו' ויטול הכל. נ"ב עי' תוס' ד"ה וכולן (ועמ"ש רבינו נח"מ פי' רפ"ה פ"ק ז):

מוסף רש"י

אפקעתא דמלכא. המלך ביטל מלוזעה (לקמן קו. ע"ש). מה שהוציא. אם גירשה (כתובות עט:). אשתו קטנה. יתומה שהשיאתה אמה ואחיה יכולה למאן, כמוציא על נכסי אחרדמי. ואם מיאנה בו שמין לו שבח שהשביח ונוטל כמשפט אריסי המדינה (שם פ:). דלא ליפסדינהו. שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאכל ולא יזרע, שהאב שמת ממלן, יכיון דשיימינן ליה כארים מו לא מפסיד להו, מימר אמר שמת לא תמלן ואם תמלן הרי אטיל שבחי לפי עמלי (שם). אין מחזיקין בנכסי קטן. המחזיק בנכסי קטן ג' שנים, אינה חזקה, דהאי דלא מיחה משום דקטן הוא (שם יז:).

ח) אין מחזיקין בנכסי קטן. אנטושים דרשב"ג קאי כדמסיק פי' רש"י דבשנוי (ז) שמע שמתו אוכל כל הפירות ואם יבואו הבעלים קודם שיאכל הפירות יטול כשאר אריסין ויחזיר השאר ובנטושים דלא שמע שמת לא יאכל כל הפירות אלא שמין הפירות שיאכל כשאר אריסין למחצה לבעלים ולרביע ולא יאכל כלום בחנם וקשה דאמאי משני לעיל לירד ולמכור תנן ליפני לירד ולאכול תנן דהא אפילו לאכול בחנם אינו יורד ועוד מאי פריך בתר הכי אף בנישם כלל לא הא ולאי אין לו כלל אפילו למ"ד מורידין כיון שאין לו אלא כארים נכרי ועוד מאי פריך מהמוליא הוצאות על נכסי אשתו דהתם יורד לאכול כל הפירות אבל הכא אינו יורד כי אם בתורת אריסות ותו דאמר שמואל לקמן שבוי שהניח קמה לקצור מעמידין אפוטרופוס וקוצר ובוצר ואח"כ מורידין קרוב לנכסיו ומעיקרא אמאי אין מורידין קרוב כיון שלא יאכל הפירות בחנם לכך נראה דודאי שכל הפירות אוכל בחנם ואם זבל וחרש וזרע ובעלים באו קודם שקצר יטול כארים שכר טרחו ועמלו ולרב וכן לת"ק אית להו שאין שמין כארים ולכך אין מורידין לאמת מפסיד להו לפי שיאת שיבואו הבעלים קודם שיקצור ויאכל ולא יטול כלום ולא יסביח הקרקע אלא כל מה שיעמוד יאכל בחנם כדין קרוב היורד לנכסי שבוי והשתא פריך שפיר כיון שאוכל כל הפירות כשיבואו הבעלים קודם שילקט אמאי נוטל כארים עפי מהמוליא הוצאות על נכסי אשתו כו' והא דקאמר ואילו התם זריז ונשכר פי' כששמע הבעלים ממשמשים ובאין מניחין אותו לקדם ולתלוש אע"פ שהפירות יפו הרבה מעמלו כיון שאם לא יקדם אין משלמין טרחו אבל הכא בנטושים אם באו בעלים אין מניחין אותו לתלוש כיון דלא מפסיד מידי דשיימי' להו כארים: **אמר שמואל שבוי שנשבה מורידין.**

וא"ת והאמרה שמואל אחא זימנא וי"ל דה"ק אף על גב דבשבוי מורידין יצא לדעת אין מורידין: **היינו לדעת.** דמסתמא לא פליג אשמואל אחא אף יוצא לדעת: בורח אי אף יוצא לדעת:

ש"מ מדרב הונא אין מחזיקין בנכסי קטן ואפ' הגדיל. פרש"י מדאמר רב הונא אין מורידין קרוב הא נכרי מורידין וקשה דבלא רב הונא כמה משניות יש שמעמידין אפוטרופוס לנכסי יתומים פרק הניזקין (גיטין דף נב.) מנהו כ"ד לא ישבע וע"ק היכי מוכח מדרב הונא דאין מחזיקין דלמא אי טוען שני חזקה מועיל והא דמורידין נכרי משום דליכא למיחש למידי דע"כ כיון דמורידין א"כ יש לו דעת לומר הבא עדים שלקחת מאבי והכי נמי יש לו לדעת ולמחות בסוף כל שלשה וכי

נד א מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ה סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ב ועי"ש:

נה ב מיי' פכ"ג מהל' אישות הל' ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' פח סעיף ז:

נו ג מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף י:

נז ד ה מיי' פ"ז מהלכות נחלות הל' ה סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ב:

נח ו מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:

נט ז מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ב:

ס ח ט י מיי' שם פ"ח הל' ל ב סמג עשין לז טוש"ע ח"מ סי' רפה סעיף ו:

סא כ מיי' פי"ד מהל' טוען ונטען הל' ז סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמט סעיף יט: